

† DANIEL

PRIN HARUL LUI DUMNEZEU
ARHIEPISCOP AL BUCUREȘTILOR,
MITROPOLIT AL MUNTENIEI ȘI DOBROGEI,
LOCTIITOR AL TRONULUI CEZAREEI CAPADOCIEI
ȘI
PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

PREACUCERNICULUI CLER,
PREACUVIOSULUI CIN MONAHAL
ȘI PREAIUBIȚILOR CREDINCIOȘI
DIN ARHIEPISCOPIA BUCUREȘTILOR

HAR, MILĂ ȘI PACE DE LA HRISTOS-DOMNUL,
IAR DE LA NOI PĂRINTEȘTI BINECUVÂNTĂRI

*„Iată, Eu cu voi sunt în toate
zilele, până la sfârșitul veacurilor”
(Matei 28, 20)*

*Preacuvioși și Preacucernici Părinți,
Iubiți frați și surori în Domnul,*

După ce a înviat din morți, Mântuitorul nostru Iisus Hristos, timp de patruzeci de zile, de la Paști până la Înălțare, S-a arătat de mai multe ori și în mai multe locuri. Mai întâi S-a arătat femeilor mironosițe, apoi ucenicilor Săi și altor oameni încredințându-i de adevărul Învierii Sale din morți și învățându-i „*cele despre Împărăția lui Dumnezeu*”, așa după cum ne mărturisesc Sfintele Evanghelii (cf. Matei cap. 28; Marcu cap. 16; Luca cap. 24; Ioan cap. 20-21), Cartea *Faptele Apostolilor* (cf. Fapte 1, 3) și unele scrieri ale Sfântului Apostol Pavel (cf. I Corinteni 15, 6).

Sfântul Evanghelist Matei ne arată că, după Învierea Sa din morți, Hristos-Domnul S-a arătat ucenicilor Săi în Galileea „la muntele unde le poruncise lor Iisus” (Matei 28, 18-20) și le-a zis lor: „*Datu-Mi-s-a toată puterea, în cer și pe pământ. Drept aceea, mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, învățându-le să păzească toate câte v-am poruncit vouă; și iată, **Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârșitul veacurilor.** Amin*” (Matei 28, 18-20).

Sfântul Evanghelist Marcu ne vorbește în termeni asemănători despre întâlnirea Mântuitorului Cel Înviat cu ucenicii Săi, „pe când ședeau la masă” (cf. Marcu 16, 14-18).

Sfântul Evanghelist Luca ne arată lămurit că Mântuitorul Iisus Hristos Cel Înviat din morți a călătorit cu ucenicii Săi, Luca și Cleopa, pe drumul spre Emaus când le-a tâlcuit lor ceea ce prevestiseră Sfintele Scripturi despre Moartea și Învierea Sa (cf. Luca 24, 13-32). În această călătorie, Mântuitorul părea la început ucenicilor Săi ca fiind un călător necunoscut pe care ei l-au invitat în casă pentru a nu călători singur în timp de noapte. După ce a intrat în casă, El S-a așezat la masă, a binecuvântat și a frânt pâinea și le-a dat ucenicilor ca să mănânce din ea. Atunci ochii lor duhovnicești s-au deschis și L-au recunoscut pe Iisus Cel Răstignit. Dar îndată, El S-a făcut nevăzut. Luca și Cleopa s-au întors apoi la Ierusalim și au povestit celor unsprezece ucenici ai lui Iisus și celor ce erau împreună cu ei cum L-au întâlnit pe Domnul Înviat din morți. Pe când vorbeau acestea, Iisus S-a arătat în mijlocul lor și le-a explicat că toate cele petrecute cu El, adică Patimile, Moartea și Învierea Sa, s-au împlinit întocmai după cum fuseseră prevestite „în Legea lui Moise, în prooroci și în psalmi” (Luca 24, 44). Iar după ce le-a spus că va trimite peste ei „făgăduința Tatălui” (Luca 24, 49), adică pe Duhul Sfânt, Iisus Cel Înviat i-a dus afară din Ierusalim și, „ridicându-și mâinile, i-a binecu-

vântat. Și pe când îi binecuvânta, S-a despărțit de ei și S-a înălțat la cer. Iar ei, închinându-se Lui, s-au întors în Ierusalim cu bucurie mare. Și ucenicii erau în toată vremea în templu, laudând și binecuvântând pe Dumnezeu” (Luca 24, 50-53). Vedem, așadar, cum binecuvântarea lui Hristos Cel Înviat și Înălțat la cer aduce bucurie Bisericii, iar bucuria naște laudă de mulțumire adusă lui Dumnezeu.

Sfântul Apostol Pavel, în *Epistola întâia către Corinteni*, vorbește și el despre aparițiile Domnului Iisus Hristos după Învierea Sa din morți, zicând: „S-a arătat lui Chefa, apoi celor doisprezece; în urmă S-a arătat deodată la peste cinci sute de frați... După aceea S-a arătat lui Iacov, apoi tuturor apostolilor; iar la urma tuturor, ca unui născut înainte de vreme, mi S-a arătat și mie” (I Corinteni 15, 5-8).

Din aceste arătări sau apariții ale Domnului nostru Iisus Hristos după Învierea Sa din morți vedem deja că El este prezent tainic și Se arată oamenilor când vrea El, unde vrea El și cum vrea El.

Mai observăm, de asemenea, că viața Mântuitorului Iisus Hristos Cel Înviat din morți nu este simplă revenire la viața trăită pe pământ printre oameni, ci una diferită. Trupul Său înviat trece prin ușile încuiate (cf. Ioan 20, 19), deși Apostolul Toma constată apoi că Iisus poartă și după moarte pe trupul Său semnele cuielor și al sulitei din timpul răstignirii Sale (cf. Ioan 20, 19). Deși gustă din pește și din fagurele de miere după Înviere (cf. Luca 24, 42; Ioan 21, 10), Domnul face aceasta nu pentru că ar avea nevoie să-și hrănească trupul Său, ci pentru a dovedi ucenicilor Săi că este El Însuși, nu vreo fantomă sau nălucă. Cu alte cuvinte, deși se arată timp de patruzeci de zile din când în când ucenicilor Săi și altor persoane de pe pământ, Hristos Cel Înviat trăiește viață cerească și veșnică, într-o totală libertate spirituală și fizică, adică liber de toate determinismele și limitele spațiului și ale timpului. Nimeni și

nimic din lumea pământească nu-L mai poate atinge sau reține, nici măcar cu privirea, decât dacă dorește El. Iisus Cel Înviat nu mai moare niciodată, El este veșnic viu: „*moartea nu mai are stăpânire asupra Lui*”, după cum ne învață Sfântul Apostol Pavel (cf. Romani 6, 9). **Iisus Cel Înviat din morți trăiește o viață nouă, nelimitată și netrecătoare, nepătimitoare sau nestricăcioasă și nemuritoare, adică: viața veșnică din Împărăția lui Dumnezeu.**

Făgăduința Mântuitorului Iisus Hristos Cel Înviat din morți făcută ucenicilor Săi: „*Iată, Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârșitul veacurilor*” (Matei 28, 20), se împlinește în Biserica Sa și este trăită ca atare de Biserica Sa mai ales după Înălțarea la ceruri a Domnului Hristos și Pogorârea Duhului Sfânt, așa după cum El Însuși a prevestit ucenicilor Săi înainte de Patima și Învierea Sa: „*De Mă iubiți, păziți poruncile Mele. Și Eu voi ruga pe Tatăl și alt Mângâietor vă va da vouă **ca să fie cu voi în veac, Duhul Adevărului, pe Care lumea nu poate să-L primească, pentru că nu-L vede, nici nu-L cunoaște; voi Îl cunoașteți, că rămâne la voi și în voi va fi! Nu vă voi lăsa orfani: voi veni la voi***” (Ioan 14, 15-18). Vedem, așadar, că după cum Duhul Sfânt Cel din ceruri era prezent în Hristos când El viețuia pe pământ, tot așa acum Hristos din ceruri este prezent pe pământ în Duhul Sfânt pogorât și lucrător în Biserica lui Hristos, care este Trupul Său tainic plin de Duhul Sfânt.

Sărbătoarea Învierii lui Hristos și Sărbătoarea Cincizecimii sunt legate tainic între ele prin lucrarea Sfântului Duh asupra trupului înviat al lui Hristos, ca prin trupul Lui răstignit, înviat și înălțat în slavă să se reverse apoi viața veșnică divino-umană a lui Hristos în Biserica Sa ca să o pregătească ca pe o mireasă pentru viața veșnică (cf. Ioan 6, 40 și 47; Romani 6, 22-23; Efeseni 2, 6), pentru slava Împărăției lui Dumnezeu sau slava Ierusalimului ceresc (cf. Apocalipsă cap. 21) .

Astfel, Hristos Cel Înviat este prezent în Biserică prin Duhul Sfânt, luminând Biserica să înțeleagă *Scripturile*, să săvârșească *Sfintele Taine* și să păzească toate cele poruncite de El, îndreptând neconținut viața creștinilor spre Învierea de obște și spre Împărăția cerească a slavei Preasfintei Treimi (cf. Ioan 16, 13).

Dreptmăritori creștini,

Modurile prezenței Domnului nostru Iisus Hristos în Biserică și ale comunicării harului Său mântuitor celor ce cred în El și împlinesc voia Lui sunt multe și minunate, sfinte și mântuitoare.

Hristos Cel Înviat este prezent în Biserica Sa și Se dăruiește credincioșilor **prin ascultarea cuvântului Evangheliei Sale și prin împlinirea poruncilor Sale**, după cum El Însuși ne învață zicând: „*cel ce ascultă cuvântul Meu și crede în Cel ce M-a trimis are viață veșnică și la judecată nu va veni, ci s-a mutat de la moarte la viață*” (Ioan 5, 24); „*dacă păziți poruncile Mele, veți rămâne întru iubirea Mea după cum și Eu am păzit poruncile Tatălui Meu și rămân întru iubirea Lui*” (Ioan 14, 10); „*dacă rămâneți întru Mine și cuvintele Mele rămân în voi, cereți ceea ce voți și se va da vouă*” (Ioan 15, 7).

Cuvântul Evangheliei prin care Hristos Însuși împreună cu Duhul Sfânt este lucrător în inimile și cugetele credincioșilor hrănește și inspiră cuvântul nostru de mulțumire și de cerere către Dumnezeu (cf. Romani 10, 17). Astfel, prezența lucrătoare a lui Hristos în noi se simte îndeosebi **în și prin rugăciune**, întrucât aceasta este răspunsul nostru la chemarea adresată nouă de Hristos prin cuvântul Evangheliei Sale. De aceea, înainte și după ascultarea Evangheliei lui Hristos în biserică, noi cântăm „*Slavă Ție, Doamne, slavă Ție!*”.

Un alt mod al prezenței lui Hristos în Biserică și al dăruirii Sale celor ce cred în El sunt **Sfintele Taine** pe care Biserica le numește „*dumnezeieștile, sfintele, preacuratele, nemuritoarele, cereștile și de viață făcătoarele, înfricoșătoarele lui Hristos*

Taine". Părintele Dumitru Stăniloae a definit Sfintele Taine ale Bisericii ca fiind *multipla dăruire a lui Hristos către noi* prin care se înfăptuiește *unirea oamenilor cu Hristos*¹.

În **Taina Sfântului Botez**, Hristos Cel botezat în Iordan și Cel Ce a botezat mai apoi cu Duh Sfânt în chip de limbi de foc pe ucenicii Săi, este prezent și Se unește cu cei ce cred în El: „*Căci, câți în Hristos v-ați botezat, în Hristos v-ați îmbrăcat*”, ne învață Sfântul Apostol Pavel (cf. Galateni 3, 27). Botezul este Sfânta Taină prin care ne împărtășim de harul mântuitor al Sfintei Treimi și primim numele Mântuitorului nostru Iisus Hristos, adică numele de *creștin* care înseamnă *uns* cu Duhul Sfânt, după cum se spune în slujba **Sfintei Taine a Mirungerii** celui botezat: „*Pecetea Darului Sfântului Duh*”. Prin credință și prin harul Sfântului Duh primit la Sfântul Botez, *Hristos locuiește în inimile celor botezați* (cf. Efeseni 3, 17-18) și îi pregătește pentru viața veșnică, după cum ne învață Sfântul Apostol Pavel zicând: „*Iar dacă Duhul Celui ce a înviat pe Iisus din morți locuiește în voi, Cel ce a înviat pe Hristos Iisus din morți va face vii și trupurile voastre cele muritoare, prin Duhul Său care locuiește în voi*” (Romani 8, 11).

Hristos Cel Înviat este prezent și lucrător în Biserică și prin **Sfânta Taină a Cununiei**, binecuvântând cu prezența și cu harul Său legătura de iubire dintre mire și mireasă ca icoană sfântă a legăturii dintre El și Biserica Sa, după cum se spune în *Apostolul de la Cununie*: „*De aceea, va lăsa omul pe tatăl său și pe mama sa și se va alipi de femeia sa și vor fi amândoi un trup. Taina aceasta mare este; iar eu zic în Hristos și în Biserică*” (Efeseni 5, 31-32). Hristos Cel prezent împreună cu Maica Sa și cu ucenicii Lui la Nunta din Cana Galileii (cf. Ioan cap. 2) este prezent prin harul Său la fiecare Cununie creștină săvârșită cu credință și evlavie în Biserica Ortodoxă.

1. Vezi Dumitru Stăniloae, *Teologia Dogmatică*, vol. III, ediția a III-a, E.I.B.M.B.O.R., 2003, pp. 18-22.

Hristos Cel Înviat este prezent și lucrător în **Sfânta Taină a Preoției** întrucât treptele și numele de *diacon*, *preot* și *episcop* sunt nume hristologice, adică mărturii ale lucrării lui Hristos în Biserica Sa, El fiind *Slujitorul (Diaconul)*, *Marele Preot* și *Episcopul* („*Păstorul și... Păzitorul [Episcopul] sufletelor voastre*”, cf. I Petru 2, 25). Însuși Mântuitorul a făgăduit că este prezent în cei pe care El îi trimite ca să-L mărturisească: „*Cel ce vă ascultă pe voi, pe Mine Mă ascultă*” (Luca 10, 16), sau „*Cel care primește pe cel pe care-l voi trimite Eu, pe Mine Mă primește*” (Ioan 13, 20). Prin aceasta se vede cât de mare și sfântă este lucrarea lui Hristos în Biserică prin preoții Lui sfințiți de Duhul Sfânt „*ca să păstorească Biserica lui Dumnezeu*” (Fapte 20, 28).

Hristos Cel Înviat este prezent în **Taina Sfântului Maslu**, El „*doctorul sufletelor și al trupurilor noastre*” (Slujba Sfântului Maslu) sau *Izvorul tămăduirilor* (Slujba sfințirii apei), Cel Ce a vindecat mulțime de bolnavi. De aceea, Sfântul Ioan Gură de Aur a numit Biserica lui Hristos o „*farmacie duhovnicească, unde se pregătesc leacuri noi, ca să ne vindecăm de rănilile pe care ni le face lumea*”².

Hristos Cel Înviat este prezent în **Taina Pocăinței și a Iertării Păcatelor** ca Cel Ce a iertat și vindecat pe femeia păcătoasă, pe slăbănogul din Capernaum, pe bolnavul de la lacul Vitezda și pe mulți alții. Darul iertării păcatelor pentru dobândirea vieții veșnice este cel mai mare dar pe care Hristos Domnul l-a dăruit ucenicilor Săi în prima zi a Învierii Sale din morți, zicând: „*Pace vouă! Precum M-a trimis pe Mine Tatăl, vă trimit și Eu pe voi. Și zicând acestea, a suflat asupra lor și le-a zis: Luați Duh Sfânt, căroră veți ierta păcatele, le vor fi iertate și căroră le veți ține vor fi ținute*” (Ioan 20, 21-23). Sfântul Ioan Gură de Aur, vorbind despre iertarea păcatelor prin Sfânta

2. Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omilii la Ioan*, II, 5, cf. Jean Claude Larchet, *Terapeutică bolilor spirituale*, trad. rom., București, 2001, p. 254.

Taină a Pocăinței, zice: „*Intrați în biserică și mărturișiți-vă păcatele voastre, căindu-vă pentru ele; căci acolo veți afla doctorul care vă vindecă, iar nu un judecător care să vă osândească; acolo nu se cere pedepsirea păcătosului, ci se dă iertarea păcatelor*”³.

În mod deosebit Hristos-Domnul Cel Înviat din morți este prezent și se dăruiește credincioșilor în **Taina Sfintei Euharistii**, potrivit făgăduinței Sale: „*Cel ce mănâncă trupul Meu și bea sângele Meu are viață veșnică, și Eu îl voi învia în ziua cea de apoi*” (Ioan 6, 54), sau „*Cel ce mănâncă trupul Meu și bea sângele Meu rămâne întru Mine și Eu întru el*” (Ioan 6, 56). Tâlcuind cele spuse de Sfântul Evanghelist Ioan, Sfântul Chiril al Alexandriei († 444) zice: „*Deoarece Cuvântul de viață făcător al lui Dumnezeu S-a sălășluit în trup, l-a prefăcut pe acesta în binele propriu, adică în viață, și l-a arătat, prin unirea negrăită, devenit prin adaos de viață făcător, precum este El În-suși prin fire. De aceea trupul lui Hristos face vieți pe cei ce se împărtășesc de El. Căci, când vine în cei muritori, alungă moartea și scoate stricăciunea, având în Sine puterea care desființează stricăciunea în mod desăvârșit*”⁴.

Un alt mod al prezenței tainice a lui Hristos Cel Înviat în lume este prezența și chemarea Sa **în și prin semenii noștri** care au nevoie de prezența și ajutorul nostru frățesc. În ei, Hristos-Domnul așteaptă răspunsul nostru la iubirea Lui milostivă, precum și disponibilitatea noastră de a deveni mâinile Lui milostive față de semenii noștri în nevoi. Acest adevăr ni-l arată Sfânta Evanghelie după Matei, în capitolul 25, în care se vorbește despre iubirea față de aproapele ca fiind criteriul Judecății de Apoi, când Hristos-Dreptul Judecător va zice tu-

3. Idem, *Omilii despre pocăință*, III, 4, cf. Larchet, *op. cit.*, p. 263.

4. Sfântul Chiril al Alexandriei, *Comentariu la Evanghelia Sfântului Ioan*, XII, trad., intr. și note de Dumitru Stăniloae, în col. PSB, nr. 41, E.I.B.M.B.O.R., București, 2000, p. 400-401.

turor: „Adevărat zic vouă, întrucât ați făcut unuia dintr-acești frați ai Mei, prea mici, Mie Mi-ați făcut... Adevărat zic vouă: Întrucât nu ați făcut unuia dintre acești prea mici, nici Mie nu Mi-ați făcut” (Matei 25, 40 și 45). Sfântul Ioan Gură de Aur ne învață că unirea cu Hristos prin Taina Sfintei Euharistii rămâne neroditoare dacă nu se împlinește în faptele milei creștine: „Vrei să cinstești Trupul lui Hristos? Nu-l nesocoti când este gol. Nu-l cinsti aici, în biserică, prin țesături de mătase atunci când îl lași afară să sufere de frig și fără îmbrăcăminte. Căci Cel Ce a spus: Acesta este trupul Meu și l-a transformat pe el spunând aceste [cuvinte] este Același Care zice: Flămând am fost și nu Mi-ați dat să mănânc (...) Aminteste-ți că este vorba, de asemenea, de Hristos atunci când semenul tău rătăcește străin și fără adăpost”⁵.

Iubiți credincioși și credincioase,

Prezența lui Hristos Cel Înviat în Biserică și în lume este o prezență tainică, spirituală, care nu izbește privirile și nu ne constrânge fizic sau moral, pentru că Hristos-Domnul respectă libertatea noastră de a-L primi sau refuza. Hristos Cel Înviat nu forțează ușile sufletului nostru, nu anulează libertatea noastră; drumul Lui se întâlnește cu drumul vieții noastre, dar în casa sufletului și a trupului nostru nu intră decât dacă este primit în mod liber. El ne spune adesea, în multe chipuri și în multe împrejurări: „Iată, stau la ușă și bat; de va auzi cineva glasul Meu și va deschide ușa, voi intra la el și voi cina cu el și el cu Mine” (Apocalipsa 3, 20). Cine-L primește pe El primește Viața și Bucuria veșnică, primește Cerul în inima și în casa sa. Cine nu deschide ușa inimii sale lui Hristos, se încuie pe sine în afara Împărăției lui Dumnezeu, după cum se spune într-o cântare liturgică din Postul Sfințelor Paști: „Iată Mirele vine în miezul

5. Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omilii la Matei*, 50, 3-4; PG 58; citat de J.M.R. Tillard, în *Chair de l'Église, Chair du Christ*, Cerf, Paris, 1992, p. 86.

noptii și fericită este sluga pe care o va afla priveghind; iar nevrednică este iarăși cea pe care o va afla lenevindu-se. Vezi, dar, suflete al meu, cu somnul să nu te îngreunezi, ca să nu te dai morții și afară de împărăție să te încui...”⁶.

Prezența lui Hristos Cel Înviat se invocă în rugăciune. Când spunem „Doamne, ajută-mă”, „Doamne, miluiește-mă”, „Doamne, fii cu mine”, „Doamne, scapă-mă”, „Doamne, mântuiește-mă”, toate aceste expresii pe care le-am învățat din Evanghelia lui Hristos sunt chemări ale lui Hristos în sufletul, în viața noastră și în activitatea noastră, întrucât prezența Lui se oferă, dar nu se impune. Hristos Cel Înviat nu lipsește niciodată de la întâlnirea cu noi, ci noi uităm adesea să-L căutăm, să-L chemăm sau să-L primim. Mărturisirea cea mai cunoscută a prezenței lui Hristos în Biserica Sa este salutarea liturgică ortodoxă: „Hristos în mijlocul nostru”, urmată de răspunsul: „Este și va fi, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor, amin!”. Astfel se confirmă făgăduința prezenței lui Hristos în Biserica Sa, pe baza experienței Bisericii Sale care trăiește în și se hrănește cu prezența iubitoare, sfântitoare și mântuitoare a lui Hristos.

Precum în ziua Învierii Sale, Hristos-Domnul Cel Înviat a venit la ucenicii Săi adunați laolaltă, a stat în mijlocul lor și i-a binecuvântat, tot așa El vine și stă în mijlocul credincioșilor adunați în numele Său, în orice loc și orice timp, potrivit făgăduinței Sale: „Unde sunt doi sau trei adunați în numele Meu, acolo sunt și Eu în mijlocul lor” (Matei 18, 20). Folosindu-Se de mâna și glasul preotului, Hristos ne întâmpină și ne binecuvintează cu pacea Sa. De aceea, în cultul ortodox preotul transmite, prin cuvânt și gest, binecuvântarea lui Hristos, zicând: „Pace tuturor!”, în timp ce binecuvintează cu mâna dreaptă în formă de cruce.

6. *Triod*, Denia din Sfânta și Marea Luni, troparul, după cei șase Psalmi, E.I.B.M.B.O.R., București, 2000, p. 545.

Pacea cerească pe care o aduce Hristos Cel Înviat din morți în sufletele credincioșilor este pacea împăcării omului cu Dumnezeu, puterea biruinței asupra păcatului și a morții, puterea iubirii jertfelnice, care îi ajută să treacă prin necazurile, ispitele și încercările vieții pământești. Această putere o confirmă Sfântul Apostol Pavel când zice: „*Toate le pot întru Hristos, Cel care mă întărește*” (Filipeni 4, 13). Puterea Crucii și a Învierii, ca prezență tainică, dar reală a lui Hristos în Biserică, o confirmă apostolii și martirii care și-au dat viața pentru El, ierarhii, preoții și diaconii care s-au luptat pentru apărarea dreptei credințe, monahii și monahiile care s-au nevoit în mănăstiri și schituri prin post și rugăciune, familiile creștine care au născut și crescut copii în credință, precum și toți cei ce au purtat cu bucurie crucea multor încercări și suferințe, cu credința în ajutorul lui Hristos și cu nădejdea Învierii.

Biserica trăiește din prezența iubirii mântuitoare a lui Hristos (cf. Romani 8, 35), din legătura vie cu El, ca urmare a „*credinței lucrătoare prin iubire*” (Galateni 5, 6) și așteaptă cu credință, nădejde și dragoste împlinirea făgăduinței Lui: „*Eu sunt învierea și viața; cel ce crede în Mine, chiar dacă va muri, va trăi. Și oricine trăiește și crede în Mine nu va muri în veac*” (Ioan 11, 25-26).

În paginile de mai sus ale *Scrisorii Pastorale*, când am subliniat importanța prezenței mântuitoare a lui Hristos Cel Înviat în Biserică, am adus mai ales mărturii din Sfânta Scriptură și din Sfânta Liturghie, îndeosebi pentru că anul acesta 2008 este, în Patriarhia Română, *Anul jubiliar al Sfintei Scripturi și al Sfintei Liturghii*, când aniversăm 320 de ani de la tipărirea *Bibliei de la București* (1688), prima ediție integrală a Sfintei Scripturi în limba română, și 500 de ani de la tipărirea primului Liturghier ortodox, și anume *Liturghierul slavon* apărut la Târgoviște în anul 1508. Prin ascultarea cuvântului lui Dumnezeu din Sfânta Scriptură și prin participarea la Sfânta Litur-

ghie, simțim noi în modul cel mai intens prezența iubitoare, sfințitoare și mântuitoare a lui Hristos în Biserică, pentru a ne dărui bucurie, pace și viață veșnică.

Frați și surori în Domnul,

În aceste zile de Sfântă Sărbătoare a Sfințelor Paști să ne bucurăm de prezența iubitoare și sfințitoare a lui Hristos Cel Înviat în sufletele și în casele noastre. Să-L preamărim mulțumindu-I pentru binecuvântarea și pacea pe care ni le dăruiește când Îl căutăm pe El. În același timp, să transmitem și noi bucurie și pace în jurul nostru, prin cuvânt și faptă, mai ales ajutând pe cei bolnavi, pe cei săraci, pe cei bătrâni, pe cei nevoiași, pe cei întristați și necăjiți, pe cei îndoliați sau îndurerați. Să nu uităm în rugăciunea și iubirea noastră pe frații noștri din străinătate, îndeosebi pe cei ce se află departe de România. Să folosim timpul Sfințelor Paști pentru a întări comuniunea de iubire între părinți și copii, între soți și soții, între prieteni, între vecini, să căutăm „*pacea cu toți și sfințenia, fără de care nimeni nu va vedea pe Domnul*” (Evrei 12, 14).

În lumina marelui Praznic al Învierii Domnului nostru Iisus Hristos și a rugăciunii Sfinților Săi, vă adresăm tuturor părințești doriri de sănătate și mântuire, de pace și bucurie, de ajutor de la Dumnezeu în toată fapta cea bună, dimpreună cu salutarea pascală: „*Hristos a înviat!*”.

„*Harul Domnului nostru Iisus Hristos, dragostea lui Dumnezeu - Tatăl și împărtășirea Sfântului Duh să fie cu voi cu toți!*” (II Corinteni 13, 13).

Al vostru către Hristos-Domnul rugător,

† DANIEL

ARHIEPISCOP AL BUCUREȘTILOR,
MITROPOLIT AL MUNTENIEI ȘI DOBROGEI,
LOCTIITOR AL TRONULUI CEZAREEI CAPADOCIEI
ȘI
PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE